



Sygn. akt I CSK 466/11

## WYROK

### W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 maja 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Antoni Górski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Krzysztof Pietrzykowski

SSN Hubert Wrzeszcz

Protokolant Ewa Krentzel

w sprawie z powództwa M. B. i B.Spółki z o.o.

przeciwko S. - Service S.A.

o stwierdzenie nieważności bądź uchylenie uchwał,

po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej w dniu 17 maja 2012 r.,

skargi kasacyjnej strony pozwanej

od wyroku Sądu Apelacyjnego

z dnia 17 marca 2011 r.,

**uchyla zaskarżony wyrok w punktach I-szym i III-cim i zmienia go, oddalając apelację; obciąża kosztami procesu stronę powodową, pozostawiając ich szczegółowe wyliczenie referendarzowi sądowemu Sądu Okręgowego.**

Uzasadnienie

M. B. oraz B. Sp. z o.o. wnosili o stwierdzenie nieważności uchwał nr 1/04/2006, nr 2/04/2006, nr 3/04/2006, nr 4/04/2006, nr 5/04/2006 i nr 6/04/2006 nadzwyczajnego walnego zgromadzenia akcjonariuszy S.-Service S.A., ewentualnie o uchylenie powyższych uchwał. Wyrokiem z dnia 29 grudnia 2009 r. Sąd Okręgowy oddalił powództwo. Wyrokiem z dnia 17 marca 2011 r. Sąd Apelacyjny Wydział Cywilny zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że stwierdził nieważność uchwały nr 1/04/2006 Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy spółki działającej pod firmą S.-Service S.A., a w pozostałej części powództwo oddalił.

W sprawie dokonano następujących ustaleń.

Powodowie M. B. oraz B. Sp. z o.o. są akcjonariuszami pozwanej spółki S.-Service S.A. W dniu 27 lipca 2005 r. odbyło się zwyczajne walne zgromadzenie akcjonariuszy pozwanej spółki, w trakcie którego podjęto uchwałę o zatwierdzeniu sprawozdania finansowego za 2004 r., będący ostatnim pełnym okresem pełnienia funkcji przez członków zarządu. W tym dniu wygasły mandaty wszystkich dotychczasowych członów zarządu, tj. D. S., E. R. i J. Ka. Zgodnie z § 17 pkt 3 statutu pozwanej spółki członkowie zarządu powoływani byli na wspólną trzyletnią kadencję.

W dniu 7 września 2005 r. odbyło się nadzwyczajne walne zgromadzenie akcjonariuszy pozwanej. Dokonano wówczas wyboru rady nadzorczej, w skład której weszli D. K., D. N., A. Z., R. B. i D. K. Zarząd nie został powołany.

Rada nadzorcza pozwanej spółki uchwałą nr 7/XIV/05 z dnia 9 listopada 2005 r. powołała J. S. na członka zarządu. Pomimo zwoływania kolejnych posiedzeń rady nadzorczej zarząd w pełnym składzie nie został jednak powołany. Uchwałami rady nadzorczej nr 1 I/XIV/05 i nr 12/XIV/05 z dnia 4 stycznia 2006 r. delegowano D. K. i R. B. do czasowego wykonywania czynności członków zarządu spółki. Na posiedzeniu tym obecny był D. K., A.Z. oraz R. B. Nieobecny był D. N.

W dniu 21 kwietnia 2006 r., odbyło się nadzwyczajne walne zgromadzenie akcjonariuszy pozwanej spółki, na którym podjęto zaskarżone uchwały.

Sąd Okręgowy odnosząc się do kwestii prawidłowości podjęcia uchwał rady nadzorczej pozwanej spółki w dniu 4 stycznia 2006 r. wskazał, że zgodnie z art. 383 § 1 k.s.h. rada nadzorcza może delegować swojego członka do czasowego pełnienia funkcji członka zarządu w sytuacji, gdy członek zarządu został odwołany, złożył rezygnację lub z innej przyczyny nie może sprawować swojej funkcji. W ocenie Sadu, wskazany katalog ten nie jest jednak zamknięty i delegacja może nastąpić również z innych przyczyn uniemożliwiających członkowi zarządu pełnienie funkcji. W szczególności rada nadzorcza może delegować swojego członka do czasowego pełnienia funkcji zarządcy także w razie wygaśnięcia mandatu członka zarządu. Utrata mandatu członka zarządu na skutek jego wygaśnięcia prowadzi bowiem do niemożności sprawowania funkcji zarządu. Sąd zwrócił uwagę, że celem wskazanego przepisu jest zapewnienie spółce w każdym czasie pełnej i skutecznej reprezentacji. Nie było możliwe szybkie uzupełnienie składu zarządu w zwykłym trybie, ze względu na brak porozumienia między członkami rady nadzorczej, mimo że kadencja poprzedniego zarządu upłynęła w dniu 27 lipca 2005 r.

Sąd Okręgowy uznał, że wiceprzewodniczący rady nadzorczej D. N. został poinformowany o terminie posiedzenia rady nadzorczej wyznaczonego na dzień 4 stycznia 2006 r. Zgodnie z § 3 ust. 7 regulaminu rady nadzorczej zawiadomienie o terminie posiedzenia wraz z porządkiem obrad oraz stosownymi materiałami doręcza się członkom rady nadzorczej w sposób potwierdzony, przynajmniej na 10 dni przed wyznaczonym terminem. W sprawach pilnych termin ten może być skrócony do trzech dni. Zawiadomienia o terminie posiedzenia rady nadzorczej było dwukrotnie wysłane w dniu 29 grudnia 2005 r. faksem do kancelarii prawnej prowadzonej przez D. N., zaś nie było praktyki powiadamiania członków rady nadzorczej w inny sposób, niż za pomocą zawiadomień wysyłanych faksem.

W ocenie Sądu delegowanie członków rady nadzorczej D. K. i R. B. do czasowego wykonania czynności członków zarządu było prawnie skuteczne, w związku z czym uchwały rady nadzorczej z dnia 4 stycznia 2006 r. nr 1 I/XIV/05 i nr 12/XIV/05 nie zostały podjęte z naruszeniem prawa.

Sąd nie stwierdził podstaw do uznania za nieważne zaskarżonych uchwał z powodu naruszenia art. 399 § 1 k.s.h. W okresie od stycznia 2002 do grudnia 2006 nie było innej formy powiadamiania akcjonariuszy pozwanej o walnych zgromadzeniach, niż przez ogłoszenie w Monitorze Sądowym i Gospodarczym. Zawiadomienie o walnym zgromadzeniu z dnia 21 kwietnia 2006 r. zostało opublikowane w Monitorze Sądowym i Gospodarczym, zgodnie z art. 402 k.s.h. Brak posiedzenia rady nadzorczej przed walnym zgromadzeniem akcjonariuszy nie miał wpływu na ważność zwołania walnego zgromadzenia akcjonariuszy.

Sąd Okręgowy uznał, że zarzut naruszenia art. 419 k.s.h. nie może być podstawą żądania stwierdzenia nieważności uchwał nr 2/04/2006, nr 3/04/2006, nr 4/04/2006, nr 5/04/2006 i nr 6/04/2006, ponieważ uchwały te nie dotyczyły zmiany statutu pozwanej spółki. W odniesieniu do uchwały nr 1/04/2006 Sąd wskazał, że powodowie nie udowodnili, iż zmiana większości wymaganej dla podjęcia uchwał z trzech czwartych na większość bezwzględną, narusza prawa akcjonariuszy danego rodzaju.

W ocenie Sądu nie ma podstaw do uznania, że zaskarżone uchwały naruszają dobre obyczaje i zasady ładu korporacyjnego. Ponadto z uwagi na brak wadliwości zwołania walnego zgromadzenia uznano, że powodom nie przysługuje legitymacja czynna do występowania z powództwem o uchylenie zaskarżonych uchwał na podstawie art. 422 § 2 k.s.h. Nieobecność powodów na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy pozwanej spółki w dniu 21 kwietnia 2006 r. nie była spowodowana wadliwością jego zwołania.

Sąd Apelacyjny zaznaczył, że spośród sześciu zaskarżonych uchwał nadzwyczajnego zgromadzenia akcjonariuszy pozwanej z dnia 21 kwietnia 2006 r. jedna dotyczyła zmiany Statutu Spółki, tj. uchwała nr 1/04/2006, zaś pięć pozostałych uchwał, tj. nr 2/04/2006, nr 3/04/2006, nr 3/04/2006, nr 5/04/2006 i nr 6/04/2006, dotyczyło zmian w składzie Rady Nadzorczej.

Sąd uznał za zasadny zarzut obrazy przez Sąd Okręgowy przepisu art. 419 § 1 k.s.h. przy dokonywaniu oceny ważności zaskarżonej uchwały nr 1/04/2006 z 21 kwietnia 2006 r. o zmianie statutu. Wskazano, że w związku z uprzywilejowaniem w pozwanej Spółce akcji serii A co do głosu - 2 głosy na jedną

akcję - zmiana większości wymaganej dla podjęcia uchwał z większości 3/4% na większość bezwzględną naruszała prawa akcjonariuszy akcji uprzywilejowanych. W sytuacji, w której akcje serii A stanowiły 29% wszystkich głosów na walnym zgromadzeniu, to gdy dla podjęcia każdej z uchwał potrzebna była większość 75%, akcjonariusze akcji uprzywilejowanych mieli realną możliwość sprzeciwienia się niekorzystnym dla nich uchwałom. Takiej możliwości nie było w sytuacji, gdy zaskarżoną uchwałą nr 1/04/2006, konieczna większość obniżona została do poziomu 50% plus „1”. Z tego względu Sąd Apelacyjny uznał, że zaskarżenie uchwały nr 1/04/2006 podjętej z naruszeniem art. 419 k.s.h. prowadziło do stwierdzenia jej nieważności w trybie art. 425 k.s.h.

Sąd Apelacyjny uznał pozostałe zarzuty odnoszące się do prawa materialnego za bezzasadne. Odnosząc się do zarzutów naruszenia prawa procesowego Sąd Apelacyjny stwierdził, że nie zasługują one na uwzględnienie.

Wskazany wyżej wyrok pozwana S. – Service S.A. zaskarżyła skargą kasacyjną w zakresie stwierdzenia nieważności uchwały nr 1/04/2006.

Jako podstawy skargi kasacyjnej wskazano naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię przepisu art. 419 § 1 k.s.h. oraz błędu w subsumcji art. 425 § 1 w zw. z art. 422 § 2 pkt 4 k.s.h., jak również naruszenie prawa procesowego - art. 316 § 1 k.p.c. Skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku w zakresie stwierdzenia nieważności uchwały nr 1/04/2006 i orzeczenie co do istoty sprawy przez oddalenie powództwa.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W pierwszej kolejności wymaga rozważenia kwestia legitymacji czynnej w niniejszej sprawie. Zgodnie z art. 423 § 5 k.s.h., w sprawach o stwierdzenie nieważności uchwały walnego zgromadzenia przepisy art. 422 § 1 i § 2 stosuje się odpowiednio. Przepisy te określają krąg osób uprawnionych do wniesienia powództwa i, jak się na ogół przyjmuje, wymieniony tam katalog osób uprawnionych jest katalogiem zamkniętym. W rozpoznawanej sprawie może wchodzić w grę ewentualnie tylko art. 422 § 2 pkt 4. Stosownie do tego przepisu, prawo do wytoczenia powództwa przysługuje akcjonariuszom, którzy nie byli obecni na walnym zgromadzeniu z powodu wadliwego jego zwołania lub powzięcia

uchwały w sprawie nieobjętej porządkiem obrad. Jest bezsporne, że sprawa objęta uchwałą nr 1/04/2006, dotycząca zmiany statutu pozwanej spółki, została objęta porządkiem obrad walnego zgromadzenia w dniu 21 kwietnia 2006 r., a zatem na tej podstawie powodowie nie mogli jej zaskarżyć. Z kolei budząca początkowo wątpliwości w sprawie okoliczność, czy zgromadzenie to zostało zwołane w sposób prawidłowy, została przesądzona pozytywnie w zaskarżonym wyroku i w tej mierze ustalenie to jest prawomocne. Z powyższego wynika, że skarżący ma rację, iż powodom nie przysługuje legitymacja do podważania legalności kwestionowanej uchwały. Brak legitymacji po stronie powodowej jest wystarczającą podstawą do uwzględnienia skargi kasacyjnej przez uchylenie skarżonego wyroku i oddalenie apelacji w całości (art. 398<sup>15</sup> k.p.c.), z obciążeniem strony powodowej kosztami procesu (art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 zd. drugie k.p.c.).

W tej sytuacji nie ma potrzeby procesowej, aby szerzej zajmować się kwestią, czy doszło do naruszenia art. 419 § 1 k.s.h. Dla porządku wystarczy zatem wskazać, że Sąd Najwyższy nie podziela stanowiska zaprezentowanego w skardze kasacyjnej, że w sprawie objętej uchwałą nr 1/04/2006 o zmianie statutu pozwanej spółki nie było obowiązku oddzielnego głosowania poszczególnych grup akcjonariuszy posiadających różne uprawnienia. Rację bowiem ma Sąd Apelacyjny, że w związku z uprzywilejowaniem akcji powodów, posiadających akcje serii A, które uprawniały do dwóch głosów na jedną akcję, zmiana statutu przez obniżenie większości wymaganej do podjęcia uchwał z dotychczasowej  $\frac{3}{4}$  na zwykłą większość bezwzględną naruszała prawa akcjonariuszy akcji uprzywilejowanych w rozumieniu art. 419 § 1 k.s.h. Zgodnie z tym przepisem wystarczy, aby naruszenie tych praw miało charakter potencjalny (*verba legis* - „mogło naruszać prawa akcjonariuszy danego rodzaju akcji”), przy czym realność tego naruszenia należy rozpatrywać *in concreto*. W sprawie niniejszej mamy niewątpliwie do czynienia z taką sytuacją. Jak bowiem wskazał Sąd Apelacyjny, akcje serii A stanowiły w pozwanej spółce 29% wszystkich głosów na walnym zgromadzeniu, co w pierwotnej wersji statutu pozwalało im na zablokowanie niekorzystnych dla nich uchwał walnego zgromadzenia. Po obniżeniu wymaganej większości z  $\frac{3}{4}$  do większości bezwzględnej, akcjonariusze posiadający uprzywilejowane akcje utracili taką możliwość, co należy interpretować jako naruszenie ich dotychczasowej

uprzywilejowanej sytuacji. Tym samym dla podjęcia takiej uchwały na walnym zgromadzeniu należało przeprowadzić głosowanie oddzielne w tej grupie uprzywilejowanych akcji, a skoro tego nie uczyniono, doszło do naruszenia art. 419 § 1 k.s.h., jak to trafnie przyjął Sąd w zaskarżonym wyroku.

Z podanych przyczyn orzeczono jak na wstępie.